

XBRL

eXtensible Business Reporting Language

مهم‌ترین محدودیت‌های زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر (XBRL)

دکتر محمدحسین ستایش / دانشیار حسابداری دانشگاه شیراز
عبسی کریمی پور / کارشناس ارشد حسابداری از دانشگاه شیراز

زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر (XBRL)^۱ یکی از شاخه‌های زبان علامت‌گذاری توسعه‌پذیر (XML)^۲ است که برای گزارشگری نتایج مالی و تجاری از طریق شبکه‌ی گسترده جهانی توسعه یافته است. XBRL به هر جزء اطلاعات یک عنوان شناسایی (برچسب) می‌دهد و این عناوین برای رایانه قابل فهم است. در نتیجه، سرعت کار با اطلاعات مالی را به شدت افزایش داده و شانس وقوع اشتباه را کاهش می‌دهد. سایر مزایای XBRL شامل صرفه‌جویی در زمان و هزینه، گزارشگری و اطمینان‌بخشی مستمر داده‌های مالی، بهبود کیفیت حسابرسی، تسهیل فرایند ادغام شرکت‌های فرعی و افزایش کیفیت اطلاعات می‌شود. با وجود منافع زیاد، XBRL معایب و محدودیت‌هایی نیز دارد که در زمان به‌کارگیری این سیستم گزارشگری، باید آن‌ها را لحاظ کرد. تاکنون پژوهش‌های اندکی به ذکر محدودیت‌های XBRL پرداخته‌اند. در این مقاله پس از معرفی XBRL و اجزای آن مرور مختصری بر مزایای این سیستم گزارشگری می‌شود و سرانجام، مهم‌ترین محدودیت‌های آن تشریح می‌شود. مهم‌ترین محدودیت‌های XBRL عبارتند از: کاستی‌های ذاتی سیستم، هزینه‌های آموزش و استقرار، کاهش قابلیت مقایسه اطلاعات، کاهش مزیت‌های رقابتی شرکت، محدودیت‌های اجتماعی و محدودیت‌های فرهنگی و سیاسی.

مقدمه

عملیات تجاری منجر به تولید نتایج مالی می‌شود و این نتایج باید برای استفاده دامنه وسیع و متنوعی از استفاده‌کنندگان داخلی و خارجی تهیه و منتشر شود. این فرایند قدری دشوار است. زیرا این گزارش‌ها باید به موقع و با حداکثر کارایی تهیه شوند و با مقررات و رهنمودهای گزارشگری مالی در چارچوب خاصی مطابقت داشته باشند. چالش‌های مرتبط با گزارشگری مالی به موقع و کارا از برخی از رسوایی‌های اخیر در طی چند سال گذشته نشأت می‌گیرد. این رسوایی‌ها به صورت گسترده‌ای گزارش شدند و هزینه‌ی برآوردی آن‌ها از میلیاردها دلار فراتر رفته است («هزینه‌های مستمر تا حال»، اکونومیست، اکتبر ۲۰۰۳). تجدید ارائه‌ی نتایج مالی توسط شرکت‌های سهامی، در سال ۲۰۰۵ در نتیجه‌ی بررسی‌های گسترده حسابرسی که خود تا حد زیادی متأثر از الزامات قانون ساربینز اکسلی^۲ بود، افزایش یافت. اما این گونه راه‌حل‌های فاقد فناوری چندان کارآمد نبودند (نقل از استرادر^۴، ۲۰۰۷: ۶۸). یک راه حل مرتبط با فناوری اطلاعات برای کمک به گزارشگری مالی و تجاری استفاده از زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر (XBRL) است. امروزه گزارشگری تجاری با انبوهی از مشکلات مانند ناکارایی، تجزیه و تحلیل و انتشار نامناسب اطلاعات تجاری روبه‌روست. بنابراین دستیابی به یک سامانه‌ی

گزارشگری تجاری مناسب برای حل این مسائل و ناکارایی‌ها بسیار مهم است (بزرگ اصل و ولی پور رکنی، ۱۳۸۵: ۸۳). در حال حاضر گزارش‌های زیادی به صورت الکترونیکی تهیه می‌شود اما این گزارش‌ها در فرمت نامناسبی برای استخراج خودکار اطلاعات تهیه می‌شوند (مانند متون ساده^۵ و HTML). استفاده‌کنندگان این گزارش‌ها در مقابل حجم کار گسترده انتخاب، استخراج و مرتب‌سازی داده‌ها گیج می‌شوند. با استقرار کامل XBRL این تلاش‌های گسترده حذف می‌شود. (مک گویر و همکاران^۶، ۲۰۰۶: ۴۳). زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر یا زبان گزارشگری تجاری برچسبی (XBRL) یکی از شاخه‌های زبان علامت‌گذاری توسعه‌پذیر (XML) است که برای گزارشگری نتایج مالی و تجاری از طریق شبکه‌ی گسترده جهانی^۷ توسعه یافته است (استرادر، ۲۰۰۷: ۶۸). زبان علامت‌گذاری توسعه‌پذیر (XML) روشی را برای برچسب‌گذاری اطلاعات مالی فراهم می‌کند که بازیافت و تعیین خودکار محل اطلاعات را تا حد زیادی بهبود می‌بخشد (عزیز زاده، ۱۳۸۸: ۴۰). به جای برخورد با اطلاعات مالی به عنوان یک متن بسته (یک کل غیر قابل تجزیه به اجزا) مانند یک صفحه استاندارد اینترنت، XBRL به هر جزء اطلاعات یک عنوان شناسایی (برچسب) می‌دهد و این عناوین برای رایانه قابل فهم است. در نتیجه، سرعت کار با اطلاعات

مالی را به شدت افزایش داده و شانس وقوع اشتباه را کاهش می‌دهد (نیکومرام و شکاری، ۱۳۸۹: ۷۸).

اجزای اصلی XBRL

واژه‌نامه

یکی از مهم‌ترین اجزای XBRL، واژه‌نامه است. واژه‌نامه دربرگیرنده‌ی اجزایی است که برای توصیف، معتبرسازی، مربوطسازی و تحلیل داده‌های مورد نیاز برای ایجاد گزارش‌های مالی مورد نیاز است (استرادر، ۲۰۰۷: ۶۹). درواقع واژه‌نامه شامل تعریف مفاهیم یا عناصر مالی و تعیین ارتباط آن‌ها با یکدیگر است. مثلاً در ارتباط با عنصر نقدینگی، واژه‌نامه علاوه بر این‌که تعریف نقدینگی را مشخص می‌سازد، ارتباط عنصر نقدینگی با دیگر عناصر موجود در ترازنامه مانند سرمایه‌ی جاری یا سرمایه‌ی کل را نیز مشخص می‌کند. واژه‌نامه فاقد مقادیر عددی بوده و تنها دربردارنده مفاهیم و ارتباطات آنهاست (عبداللهی و منزوی، ۱۳۹۰: ۲۰۵). واژه‌نامه این قابلیت را دارد که برای تبدیل گزارش‌های غیراستاندارد مانند گزارش‌های داخلی و برخی گزارش‌های خارجی خاص بسط داده شود (استرادر، ۲۰۰۷: ۶۹ و ۷۰). ارتباط بین اجزای تشکیل دهنده‌ی واژه‌نامه در نگاره یک نمایش داده شده است. واژه‌نامه‌ی XBRL شامل اجزای سند مصداق^۸، مدل^۹، مبنای اتصال^{۱۰}، نمایشی، مبنای اتصال محاسبه، مبنای اتصال تعریف، مبنای اتصال منبع و مبنای اتصال برچسب است.

سند مصداق

سند مصداق دربردارنده برچسب‌های عناصر و ارزش‌های مورد استفاده در واژه‌نامه‌ی مناسب برای ایجاد گزارش‌های مالی معتبر است (استرادر، ۲۰۰۷: ۷۰). اطلاعات کسب‌وکار یا مقادیر عددی در سند مصداق قرار دارند. هر یک از عناصر موجود در سند مصداق، دارای برچسبی ویژه است که به مفهوم و تعریف آن در واژه‌نامه مربوط می‌شود. بنابراین برچسب‌ها، هم در واژه‌نامه و هم در سند مصداق وجود دارند. با این تفاوت که سند مصداق حاوی اطلاعات واقعی شرکت یا مقادیر عددی نیز است. (عبداله‌ی و منزوی، ۱۳۹۰: ۲۰۶)

مدل^{۱۱}

مدل XBRL اطلاعات مربوط به اجزای واژه‌نامه و ویژگی‌های مرتبط با آن را ذخیره می‌کند. همان‌گونه که در نگاره‌ی یک مشاهده می‌گردد مدل شامل دو جزء عناصر و ویژگی‌هاست. بنابراین مدل دربردارنده‌ی تعریف هر عنصر

و ویژگی‌های آن برای تمامی اقلام ضروری در طیف گسترده‌ای از اهداف گزارشگری است. مثلاً برای وجه نقد تعریف ساده این عنصر در مدل به این صورت است: {نام عنصر: وجه نقد، نوع دوره: لحظه‌ای،^{۱۲} نوع: اقلام پولی} منظور از لحظه‌ای این است که عنصر یاد شده در یک لحظه از زمان شناسایی و گزارش شده مانند اقلام ترازنامه. در مقابل برای اقلام صورت سود و زیان که گردش دوره‌ای را نشان می‌دهند مانند درآمدها، نوع دوره مدتی^{۱۳} خواهد بود. مدل، عناصر اصلی گزارشگری و ویژگی‌های کلیدی آن‌ها را تعریف می‌کند و مبنای اتصال برای شناسایی انواع متفاوت ارتباطات در بین عناصر به کار می‌رود (استرادر، ۲۰۰۷: ۶۹).

مرور مهم‌ترین مزایای XBRL

۱. صرفه جویی در زمان و هزینه

XBRL با کاهش زمان و تلاشی که شرکت‌ها برای تهیه گزارش‌های مالی صرف می‌کنند

و همچنین کاهش تلاش‌های مربوط به تبدیل گزارش‌های شرکت از قالب‌های مختلف به قالب مورد نیاز، شرکت‌ها را منتفع می‌سازد (ابراهیمی، ۱۳۸۹: ۴۶). برای تحلیل‌گران مالی و حسابداران نیازمند به تجزیه و تحلیل اطلاعات صورت‌های مالی، مزیت XBRL افزایش یکسانی و کاهش زمان صرف شده برای طبقه‌بندی مجدد اطلاعات است. به محض این‌که یکی از اقلام مالی در قالب برچسب مناسب XBRL تعریف می‌شود، این اطلاعات به صورت خودکار برای سایر کاربردها و تحلیل‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند و نیازی به تجدید طبقه‌بندی آنها برای مصارف بعدی نیست. این فرایند اشتباهات بالقوه و زمان تجزیه و تحلیل داده‌ها را کاهش می‌دهد. در صورت استفاده از XBRL، تولید گزارش‌های داخلی راحت‌تر می‌شود، مقایسه با متوسط صنعت به صورت خودکار صورت می‌گیرد و اطلاعات

نگاره‌ی یک: اجزای تشکیل دهنده واژه‌نامه و ارتباط بین آن‌ها

منبع:

Strader, Troy J. (2007) "XBRL Capabilities and Limitations." *The CPA Journal*; NO, 77, 12, p. 69.

برای حسابداران و حسابرسان به روش‌هایی مانند بررسی تحلیلی^{۱۴} ذخیره و تولید می‌شود و تجزیه و تحلیل‌ها با سرعت بیشتری انجام می‌گردد. کمیسیون بورس و اوراق بهادار SEC پیش‌بینی کرده است که هزینه‌های ارائه‌ی الکترونیکی اطلاعات برای تهیه کنندگان با گذشت زمان به شدت کاهش می‌یابد و از این فرایند شرکت‌های کوچک بیشتر متفع می‌شوند. زیرا به دلیل سهولت دسترسی و استفاده، اطلاعات آنان بیشتر مورد توجه تحلیل‌گران قرار می‌گیرد. (میلر، ۲۰۰۸: ۲۴).

۲. گزارش‌گری و اطمینان‌بخشی مستمر داده‌های مالی

برای گزارش‌گری مستمر، تمامی اجزای گزارش‌گری بر مبنای شبکه (XBRL، ERP، خدمات شبکه و اینترنت) باید از قبل وجود داشته باشد. گزارش‌گری مستمر مستلزم وجود پنج عنصر اساسی است (مک‌گویر و همکاران، ۲۰۰۶: ۴۶):

- (۱) سیستم‌های قابل اتکا و مطمئن
- (۲) ابزار معمول اشاعه و انتشار اطلاعات (مانند XBRL)
- (۳) داده‌های مالی و غیرمالی خاص صنعت (مانند چشم‌انداز عملکرد، سنجش ارزش و همکاری‌های گزارش‌گری)
- (۴) پاسخ‌گویی شرکتی شامل درستکاری مدیریت و مدیریت مستحکم ریسک شرکت
- (۵) سطح معقول افشا (مانند افشا

طبق خواست‌های FASB و SEC و گزارش‌گری تجاری گسترده) در زمینه‌ی اطمینان‌بخشی، XBRL از طریق توسعه و افزایش کارایی خدمات اطمینان‌بخش باعث افزایش شفافیت اطلاعات می‌شود. (مک‌گویر و همکاران، ۲۰۰۶: ۴۵).

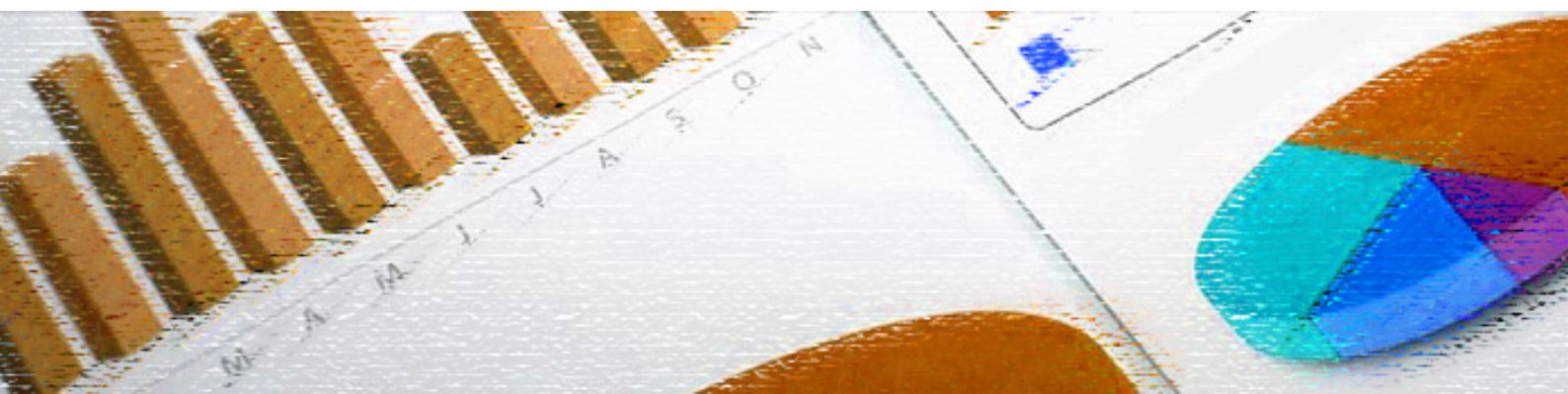
۳. افزایش کیفیت حسابرسی

شرکت‌های پذیرفته شده در بازارهای سرمایه باید صورت‌های مالی حسابرسی شده ارائه کنند. این صورت‌ها باید مطابق با استانداردهای حسابداری کشوری که در آن فعالیت می‌کنند، تهیه و ارائه گردند. شرکت‌های چندملیتی باید چندین صورت مالی تهیه کنند و هر کدام از آنها برای یک رژیم حسابداری متفاوت که شرکت در آن فعال است، تهیه شوند. (مک‌گویر و همکاران، ۲۰۰۶: ۴۵). داده‌های XBRL به راحتی و بدون نیاز به مترجم قابلیت تبدیل به استانداردهای رژیم‌های متفاوت حسابداری را دارند. داده‌های XBRL این قابلیت را دارند که همزمان با واژه‌نامه‌های XBRL چندگانه منتشر شوند. بنابراین XBRL راه‌حلی فنی برای برچسب‌گذاری داده‌های تهیه شده با اصول عمومی پذیرفته شده متفاوت حسابداری است و پیچیدگی داده‌ها را در هنگام تبدیل به واژه‌نامه‌های متعدد گزارش‌گری کاهش می‌دهد. در نتیجه، هزینه‌های حسابرسی کاهش یافته و حسابرسی

با کارایی بیش‌تری انجام می‌شود. به کارگیری XBRL استفاده از حسابرسی مستمر را تسریع کرده و تکثیر صفحه گسترده‌ها را در سراسر زنجیره‌ی اطلاعات کاهش می‌دهد و همچنین زنجیره‌های عطف حسابرسی دو طرفه را تقویت می‌کند (ابراهیمی، ۱۳۸۹: ۵۸). XBRL برای مدیریت و حسابرسان شرکت‌ها این کارایی را به وجود می‌آورد که به داده‌های تجاری بیشتر در مدت زمان کمتری دسترسی داشته باشند. این امر باعث می‌شود تجزیه و تحلیل اطلاعات تجاری آسان‌تر شود و در نهایت به افزایش کارایی حسابرسی خواهد انجامید. زیرا این امکان برای حسابرسان به وجود می‌آید که زمان بیشتری برای تجزیه و تحلیل داده‌های مالی صرف کنند (بزرگ اصل و ولی پور رکنی، ۱۳۸۵: ۸۸).

۴. تسهیل فرایند ادغام شرکت‌های فرعی

شرکت‌ها در حال رقابت شدید برای افزایش یکنواختی در برنامه‌های حسابداری خود هستند و XBRL برای ادغام واحدها در طول رژیم‌های حسابداری بسیار مناسب است. داده‌های تفصیلی XBRL می‌توانند به صورت حساب‌های چندوجهی و مطابق با حساب‌های واحدهای مشمول تلفیق تهیه گردند. این مهم نه تنها تهیه‌ی صورت‌های مالی تلفیقی را تسهیل می‌کند،

بلکه امکان حسابرسی صورت‌های مالی تلفیقی را از طریق ردیابی به حساب‌های اولیه (غیرتلفیقی) فراهم می‌آورد. (مک‌گویر و همکاران، ۲۰۰۶: ۴۵).

۵. بهبود کیفیت اطلاعات

در سال‌های اخیر کیفیت اطلاعات به یکی از عمده‌ترین دغدغه‌های سازمان‌ها و زمینه فعالی از سیستم اطلاعات مدیریت (MIS)^{۱۶} مبدل شده است. رشد مخازن داده‌ها و افزایش دسترسی مستقیم مدیر و استفاده‌کنندگان به منابع اطلاعاتی مختلف نیاز به فهم و بهبود کیفیت اطلاعات را افزایش داده است (لی و همکاران^{۱۷}، ۲۰۰۲: ۱۳۳). بهبود کیفیت داده‌ها کار آسانی نیست. کیفیت داده‌ها دارای ابعاد وسیعی است و هرکدام از آن‌ها در یکی از این چهار طبقه قرار می‌گیرد: کیفیت ذاتی داده‌ها، کیفیت قابل دستیابی داده‌ها، کیفیت زمینه‌ای داده‌ها و کیفیت ارائه (نمایش) داده‌ها. ابعاد کیفیت داده مشتمل در هریک از این چهار طبقه در نگاره‌ی شماره ۲ نمایش داده شده است.

کیفیت داده‌ها فراتر از دقت داده‌های جمع‌آوری شده است. در زمینه‌ی حسابداری، کافی نیست که فقط ارقام صحیح و دقیق برای صورت سود و زیان و ترازنامه مانند درآمدها و دارایی‌ها ارائه کنیم. سیستم فراهم‌کننده داده‌های باکیفیت نیز باید دارای سهولت دستیابی باشد و اطلاعات به‌موقع، مختصر و یکنواخت ارائه کند. در چنین سیستمی گزارش‌های مالی باید به راحتی، سریع و در زمان معقولی در

دسترس قرار گیرند و توزیع شوند. داده‌ها باید در زمان مناسب، با جزئیات کافی، با ثبات رویه و در مطابقت با قوانین و مقررات موضوعه تهیه شوند.

اثر XBRL بر عناصر کیفیت ذاتی گاهی محدود می‌شود. گرچه مبنای اتصال محاسبه دقت محاسبات داده‌های ورودی را افزایش می‌دهد، اما در صورتی که واردها مناسب نباشند، توانایی XBRL برای تعیین دقت آن‌ها محدود می‌شود. برای نمونه اگر حسابدار ارزش یکی از اقلام صورت‌های مالی مانند دارایی‌ها یا درآمدها را اشتباه ثبت کند، یا این‌که عمداً برای

دستیابی به مقاصد خاصی با جانبداری آن را گزارش کند، اجرای XBRL توانایی کشف آن را ندارند. در زمینه‌ی کیفیت دستیابی، XBRL با قرار دادن اطلاعات در فرمت مناسب و سند مصداق معتبر قابلیت دستیابی اطلاعات را تسهیل می‌کند اما برای امنیت دستیابی تضمینی وجود ندارد. زیرا اطلاعات به راحتی در اختیار همه‌ی کاوشگران اینترنتی قرار می‌گیرد. کیفیت زمینه‌ای با مدل و مبنای اتصال نمایشی افزایش می‌یابد. مدل، توصیف کاملی از داده‌ها و ویژگی‌های آن‌ها در دو سطح تفصیلی و مختصر ارائه می‌کند و مبنای اتصال نمایشی روابط بین این داده‌ها را

نگاره‌ی دو: طبقه و ابعاد کیفیت داده‌ها	
ابعاد	طبقه
دقت ^{۱۸} عینیت ^{۱۹} باورپذیری ^{۲۰} اعتبار ^{۲۱}	ذاتی
قابلیت دستیابی ^{۲۲} امنیت دستیابی ^{۲۳}	قابل دستیابی
مربوط بودن ^{۲۴} ارزش افزوده ^{۲۵} به موقع بودن ^{۲۶} کامل بودن ^{۲۷} مقدار داده‌ها ^{۲۸}	زمینه‌ای
قابلیت تحلیل و تفسیر ^{۲۹} سهولت فهم ^{۳۰} ارائه مختصر ^{۳۱} ارائه یکنواخت ^{۳۲}	ارائه

نقل از:

Strader, Troy J. (2007) "XBRL Capabilities and Limitations." *The CPA Journal*; No, 77, 12, p. 70.

نمایش می‌دهد. مبانی اتصال منبع و برچسب، کیفیت ارائه‌ی داده‌ها را از طریق فراهم کردن گزارش‌های دقیق و مستحکم بهبود می‌بخشند. این روابط در نگاره‌ی سه خلاصه شده است. از آن‌جا که XBRL برای تبادل اطلاعات مالی برخط به صورت راحت‌تر، سریع‌تر و قابل اتکاتر

اطلاعات شفاف فراهم می‌کند (روحانی و همکاران^۳، ۲۰۱۰: ۱۳۲). وانگ و گائو^۴ (۲۰۱۲) با استفاده از یک سیستم امتیازدهی، کیفیت داده‌های مالی مبتنی بر XBRL و سایر گزارش‌های مالی را که بر مبنای XBRL تهیه نشده بودند، مقایسه کردند و به این نتیجه رسیدند که کیفیت داده‌های مالی مبتنی بر XBRL

محدودیت‌ها و کاستی‌های XBRL

همانند بسیاری از فناوری‌های جدید، زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر نیز جنبه‌های منفی خاص خود را دارد. اما تاکنون مطالعات اندکی به ذکر جنبه‌های نامطلوب استفاده از XBRL و محدودیت‌های آن پرداخته‌اند. مهم‌ترین این محدودیت‌ها به شرح زیر است:

نگاره سه: اجزای XBRL و ابعاد کیفیت داده‌ها

واژه نامه XBRL	ذاتی	قابلیت دستیابی	زمینه‌ای	ارائه (نمایش)
مدل			×	
مبنای اتصال نمایش			×	
مبنای اتصال محاسبه	×			
مبنای اتصال برچسب				×
مبنای اتصال منبع				×
سند مصداق		×		
محدودیت XBRL	×	×		

اقتباس از:

Strader, Troy J. (2007) "XBRL Capabilities and Limitations." *The CPA Journal*; NO, 77, 12, p. 69.

به وجود آمده است، برای استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری و تدوین‌کنندگان مقررات بازارهای سرمایه اطلاعات به‌موقع و همچنین از برتری بسیار نسبت به سایر داده‌ها برخوردار است. این برتری شامل دسترسی بیشتر، دقت بیشتر و به موقع بودن می‌شود.

۱. کاستی‌های ذاتی سیستم

سیستم گزارشگری XBRL هنوز در مراحل اولیه خود قرار دارد. سیستم تعریف آن هنوز کامل نشده است و

واژه‌نامه نیاز به تعدیل و اصلاح دارد. اولین قانون نهایی XBRL در سال ۲۰۰۵ اعلام شده است و خطاهای کوچک بسیاری از دیدگاه قابلیت کاربرد عملی در این سیستم وجود دارد که نیاز به اصلاح دارد. اول از همه این که XBRL به منظور فراهم کردن چارچوب خاصی از گزارشگری مالی برای تمامی کشورها در سراسر دنیا طراحی شده است و با احتمال فراوان در زمان ترکیب با چارچوب‌های گزارشگری کشورهای مختلف، اصطکاک‌هایی به وجود می‌آید. در درجه‌ی دوم، اعتماد به نرم‌افزارهای مالی مرتبط با آن به تدریج و با گزارش مزایای آن از سوی شرکت‌ها به دست می‌آید و سرانجام، واژه نامه و روابط سند مصداق نیاز به تعدیل دارد (وانگ، ۲۰۰۷: ۱۵).

۲. هزینه‌های بالای کاربرد

برای پیاده‌سازی XBRL، سازمان‌ها و سایر ساختارهای گزارشگر باید سیستم داده‌های مالی جاری خود را نوسازی کنند و حجم زیادی از داده‌های مالی را در قالب XBRL گزارش کنند. خود این فرایند و همچنین آموزش پرسنل و خرید نرم‌افزارهای تجاری مورد نیاز هزینه‌های زیادی به سازمان تحمیل می‌کند (وانگ، ۲۰۰۷: ۱۵). هزینه‌های شرکت‌های سهامی کوچکتر از بقیه مهم‌تر است. شرکت‌های بزرگ‌تر عمدتاً در کارکردهای تجاری و مالی به منابع بیشتری دسترسی دارند و برای استقرار کارآمد و مقرون به صرفه XBRL از طریق آموزش داخلی و آزمایش همزمان توانمندی

بیشتری دارند (میلر، ۲۰۰۸: ۲۵).

۳. کاهش یکسانی و قابلیت مقایسه

در دیدگاه‌های مرتبط با توانمندی شرکت‌ها برای آفرینش برجسته‌های^{۳۵} جدید اختلاف نظر وجود دارد. زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر این امکان را برای شرکت‌ها فراهم می‌کند که به صورت نامحدود برجسته‌های داده جدید در زمان تهیه صورت‌های مالی ایجاد کنند. این امر باعث طرح این سؤال می‌گردد که چه میزان انعطاف‌پذیری در تهیه‌ی برجسته‌های اطلاعاتی باید به شرکت‌ها داده شود. عده‌ای اعتقاد دارند که شرکت‌ها نباید هیچ‌گونه آزادی عملی داشته باشند، عده‌ی دیگری ابراز می‌دارند که این آزادی باید محدود باشد و در نهایت عده‌ای معتقدند که شرکت‌ها باید هر مقدار برجسته داده که مناسب می‌دانند، ایجاد کنند.

این مسأله یک چالش اساسی برای قابلیت مقایسه به شمار می‌رود و باعث می‌شود اطلاعات مبتنی بر XBRL شرکت‌های قابل مقایسه نسبت به یکدیگر متفاوت باشند. این حالت، افزایش زمان مورد نیاز جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات را در پی دارد. در این زمینه دیدگاه‌ها متفاوت هستند. برجسته‌های اضافی متعدد اطلاعات را مربوط‌تر می‌سازد و باعث می‌شود وضعیت مالی و نتایج عملیات بنگاه را بهتر منعکس کرد اما مقایسه شرکت‌های مشابه را به دلیل نبود اطلاعات اضافی مشابه تا حد زیادی محدود می‌کند. کمبود قابلیت مقایسه

به اندازه تفاوت استانداردهای حسابداری جهانی است. از آن‌جا که بسیاری از شرکت‌ها استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی^{۳۶} را پذیرفته‌اند، واقعیت این است که بسیاری از آن‌ها تفاوت‌های زیادی با IFRS دارند و این می‌تواند منجر به عدم یکنواختی در زمانی بشود که در صدد مقایسه شرکت‌هایی از کشورهای مختلف باشیم (میلر، ۲۰۰۸: ۲۵).

۴. کاهش مزیت‌های رقابتی شرکت

فناوری XBRL فرصت‌های بیشماری برای کسب اطلاعات رقابتی شرکت‌های رقیب فراهم می‌کند. اطلاعات رقابتی صورت‌های مالی فارغ از محدودیت‌های گذشته مانند حجم، زبان و کیفیت داده‌ها، جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل می‌شوند (دیترو و همکاران^{۳۷}، ۲۰۱۱: ۲۷).

از دیدگاه کلان، شرکت‌ها تمایل ندارند تمامی اطلاعات مالی خود را به عموم و مقامات مالیاتی ارائه کنند. منافع شرکت (دستیابی به حداکثر سود) ایجاب می‌کند که چشم‌انداز مناسبی از شرکت در نظر مشتریان ساخته شود، اطلاعات حساس به دست رقبای تجاری نرسد و حتی از روش‌های حسابداری و گزارش‌های داخلی و خارجی متفاوتی استفاده شود، درحالی‌که زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر همه این موارد را غیرممکن می‌سازد. بنابراین XBRL باعث می‌شود توانایی شرکت برای کنترل بر گزارشگری مالی محدود شود (وانگ، ۲۰۰۷: ۲۶).

۵. عوامل اجتماعی

پذیرش زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر باعث می‌شود حجم زیادی از کارهایی که قبلاً توسط حسابداران انجام می‌شده است، توسط رایانه با سرعت و دقت بیشتری انجام شود. گرچه رایانه نمی‌تواند به طور کامل جایگزین انسان شود، اما سرعت XBRL در جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها نیاز به حسابداران را کاهش می‌دهد و این امر احتمالاً منجر به کاهش شدید استخدام حسابداران در سازمان‌ها می‌گردد (وانگ، ۲۰۰۷: ۱۷). در مورد تحلیلگران مالی نیز چنین وضعی وجود دارد.

۶. عوامل فرهنگی و سیاسی

بسیاری از کشورهای در حال توسعه که وضعیت اقتصادی مناسبی ندارند، ممکن است پذیرش سیستم گزارشگری داده‌های مالی بین‌المللی را برای کشورشان نامناسب و بی‌فایده تشخیص بدهند. اولاً، ممکن است کشورهای کوچک سیستم اقتصاد ملی و هویت مالی^{۲۸} خود را بارها کردن قوانین گزارشگری سابق خود از دست بدهند. دوماً، کشورهای قدرتمندتر دستیابی راحت‌تری به داده‌های مالی کشورهای ضعیف‌تر دارند و حتی

ممکن است کنترل رفتارهای بازرگانی و تجاری این کشورها را به دست گیرند و سرانجام، برای کشورهای دارای ساختار گزارشگری مالی ضعیف، ممکن است XBRL بیش از حد پیچیده باشد و هزینه‌های آن بیش از منافع آن شود (وانگ، ۲۰۰۷: ۱۷).

نتیجه‌گیری

استفاده از زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر در سراسر دنیا در حال افزایش است. XBRL زمان و هزینه لازم برای تهیه و تحلیل صورت‌های مالی را کاهش می‌دهد، امکان گزارشگری و اطمینان‌بخشی مستمر داده‌های مالی را فراهم می‌کند، کیفیت و کارایی حسابرسی را افزایش می‌دهد، فرایند ادغام شرکت‌های فرعی و تهیه صورت‌های مالی تلفیقی را به‌ویژه برای شرکت‌های چندملیتی تسهیل می‌کند و سرانجام، کیفیت اطلاعات را افزایش می‌دهد. با این وجود، به دلیل جوان بودن این فناوری (حدوداً یک دهه)، در اجزای آن کاستی‌هایی وجود دارد، برای شرکت‌های کوچک هزینه‌های آموزش و استقرار آن زیاد است، چالشی بر سر راه قابلیت مقایسه اطلاعات محسوب می‌شود، مزیت‌های رقابتی شرکت را با ارائه

اطلاعات کلیدی شرکت به رقیبان تجاری کاهش می‌دهد و به‌کارگیری آن با برخی محدودیت‌های اجتماعی و فرهنگی و سیاسی همراه است. همانند همه فناوری‌های جدید، مقاومت‌های طبیعی بی‌شماری برای تغییر و حرکت به سمت XBRL وجود دارد. کنارگذاری سیستم‌هایی که افراد قبلاً با آن آشنا بوده‌اند و تغییر به روش‌های جدیدتر اغلب با اکراه و بی‌میلی همراه است. نتایج یک پژوهش در کشورمان (احمدپور و همکاران، ۱۳۸۸) حاکی از آن است که شرکت‌ها با علم و آگاهی خواهان استفاده از XBRL هستند و همچنین، امکان پیاده‌سازی آن از نظر فنی وجود دارد. در این زمینه آموزش جوامع تجاری تأثیرپذیر مورد نیاز است. بسیاری از افراد متأثر و درگیر (سرمایه‌گذاران، تهیه‌کنندگان و تحلیل‌گران) همچنان اطلاعات کافی در مورد XBRL ندارند و بسیاری از شرکت‌ها از XBRL، معنای آن و تأثیر آن بر شرکت‌شان مطلع نیستند. شرکت‌های متری و خواهان پیشرفت باید طرح‌های پیاده‌سازی خود را نهایی کنند و بخش‌های تأثیرپذیر نیز باید آنچه را که لازم است انجام دهند تا با این نحوه گزارشگری جدید آشنا شوند.

8. Ditter, Dominik., Henselmann, Klaus., and Elisabeth Scherr (2011). "Using XBRL Technology to Extract Competitive Information from Financial Statements." *Journal of Intelligence Studies in Business*, No. 1, pp. 19-28.

9. Lee, Yang., Strong, Diane M., Kahn, Beverly K., and Richard Y. Wang (2002). "AIMQ: a methodology for information quality assessment." *Information & Management*, No. 40, pp. 133-146.

10. McGuire, Brian L.; Okeson, Scott J. and L. A. Watson (2006). "Second-Wave Benefits of XBRL." *Strategic Finance*, Vol. 88, 6; *Accounting & Tax Periodicals*, pp. 43-47.

11. Miller, Rob (2008). "XBRL — the benefits are clear, but challenges remain." *Accounting today*, Sept. 22-Oct, 5 pp. 24-26.

12. Roohani, Saeed., Xianming, Zhao., Capozzoli, Ernest A., and B. Lamberton (2010). "Analysis of XBRL Literature: A Decade of Progress and Puzzle." *The International Journal of Digital Accounting Research*, Vol. 10, pp. 131-147.

13. Strader, Troy J. (2007). "XBRL Capabilities and Limitations." *The CPA Journal*; VOL, 77, 12, pp. 68-71.

14. Wang, Zhenkun (2007). "The Benefits and Problems of Online Financial Reporting with XBRL." *BAA Annual Conference 2007*/http://www.wangzhenkun.com/

15. Wang, Zhenkun and Simon S. Gao (2012). "Are XBRL-based Financial Reports Better than Non-XBRL Reports? A Quality Assessment." *World Academy of Science, Engineering and Technology*, No. 64,

۱. ابراهیمی، ابراهیم (۱۳۸۹). «(اکس. بی. آر. ال) مزایای گوناگون برای مقاصد مختلف». ماهنامه حسابدار، سال بیست و پنجم، شماره ۲۲۳، ۴۶-۴۸.

۲. ابراهیمی، ابراهیم (۱۳۸۹). «(اکس. بی. آر. ال) ملاحظات کنترلی و حسابرسی داخلی در به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری برچسبی». ماهنامه حسابدار، سال بیست و پنجم، شماره ۲۲۴، ۶۳-۵۸.

۳. احمدپور، احمد؛ باقریان، رقیه و عباس باقریان (۱۳۸۸). «امکان‌سنجی به‌کارگیری زبان گزارشگری تجاری قابل توسعه (XBRL) در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران». فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال دوم، شماره ششم، ۷۰-۳۱.

۴. بزرگ اصل، موسی و جمال ولی پور رکنی (۱۳۸۵). «آشنایی با مفاهیم و کاربرد زبان گزارشگری تجاری گسترش‌پذیر». فصلنامه حسابدار رسمی، سال سوم، شماره هشتم و نهم، ۹۰-۸۳.

۵. عبدالحی، علی و طاهره منزوی (۱۳۹۰). «شناسایی و اولویت‌بندی سناریوهای پیاده‌سازی زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر در بازار سرمایه ایران». فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۱۴، ۲۱۹-۲۰۳.

۶. عزیززاده، طاهره (۱۳۸۸). «تأثیر کاربرد زبان گزارشگری تعاملی در آینده‌ی گزارشگری مالی». ماهنامه‌ی حسابدار، سال بیست و سوم، شماره ۲۰۴، ۴۳-۳۸.

۷. نیکومرام، هاشم و ناصر شکاری (۱۳۸۹). «ارتباط گزارشگری مالی قابل توسعه (XBRL) با ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری از دیدگاه حسابداران ارشد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار». مجله حسابداری مدیریت، سال سوم، شماره ششم، ۸۷-۷۷.

1-Extensible Business Reporting Language

2-Extensible Markup Language

3-Sarbanes-Oxley Act

4-Strader

5-Plain text

6-McGuire et al.

7-World Wide Web

8-Instance document

در برخی منابع، «مدرک نمونه» ترجمه شده است

9-Schema

10-linkbase

11-schema

12-instant

13-duration

14-analytical reviews

15-Enterprise resource planning system

16-Management Information Systems

17-Lee et al.

18-Accuracy

19-Objectivity

20-Believability

21-Reputation

22-Accessibility

23-Access security

24-Relevancy

25-Value-added

26-Timeliness

27-Completeness

28-Amount of data

29-Interpretability

30-Ease of understanding

31-Concise representation

32-Consistent representation

33-Roohani et al.

34-Wang and Gao

35-tag

36-International Financial Reporting Standards (IFRS)

37-Ditter et al.

38-financial identity